

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om handel med utsäde

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag om handel med utsäde skall stiftas, och att lagen skall ersätta 1975 års lag om handel med frövara. Syftet med propositionen är att se till att stadgandena om utsäde överensstämmer med Europeiska gemenskapernas (EG) direktiv och beslut om utsäde som ingår i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet). Harmoniseringen av lagstiftningen förutsätter ändringar i stadgandena om kraven på utsäde som marknadsförs och om importen och tillsynssystemet.

I propositionen föreslås att utsäde av de viktigaste växtarterna skall få marknadsföras bara som certifikatsutsäde vars äkthet och kvalitet intygas av myndigheterna. Certifierings-systemet införs i full skala efter de övergångstider som överenskommits i EES-avtalet. Förslaget innebär att handelsutsäde, dvs. utsäde av den lägsta kvalitetsklassen enligt den nuvarande kvalitetsklassificeringen, slopas i handeln med utsäde av spannmåls- och foderväxter.

Införandet av EGs bestämmelser skall enligt propositionen ske främst genom jord- och skogsbruksministeriets beslut. Ministeriet skall meddela föreskrifter om produktionen av utsäde, om kvalitetskrav för utsäde som marknadsförs, om förpackande, om märkning samt om

sortlistan för lantbruksväxter. Ministeriet skall även kunna förbjuda marknadsföring av någon sort av en växtart på grunder som anges i EGs bestämmelser.

I propositionen föreslås ändringar och preciseringar av stadgandena om tillsyn över produktionen och marknadsföringen av utsäde. Det tillstånd som nu behövs för förpackande av utsäde skall efter en övergångstid för handelsutsäde ersättas med ett anmälningsförfarande. Det föreslås att myndigheternas möjligheter att utöva tillsyn ökas i synnerhet med tanke på tillsynen över marknadsföringen. Den främsta tillsynsmyndigheten skall i stället för jordbruksstyrelsen vara kontrollcentralen för växtproduktion, som enligt planerna kommer att överta jordbruksstyrelsens uppgifter i dessa frågor i samband med omorganiseringen av landsbygdsnäringsförvaltningen.

Propositionen har samband med regeringens proposition med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Lagen avses träda i kraft samtidigt som EES-avtalet. Avsikten är att om tidpunkten för ikraftträdande stadgas genom förordning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal	8
1. Nuläge	3	4. Ärendets beredning	8
1.1. Utsädesproduktion och handel	3	5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	9
1.2. Lagstiftning och praxis	3	5.1. Samband med andra propositioner	9
1.2.1. Lagstiftningen om handel med utsäde	3	5.2. Samband med internationella avtal	9
1.2.2. Praxis	4	DETALJMOTIVERING	10
1.2.3. Annan lagstiftning	4	1. Lagförslaget	10
1.3. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i andra länder	5	1 kap. Allmänna stadganden	10
1.3.1. EES-avtalet	5	2 kap. Marknadsföring av utsäde	11
1.3.2. EG-länderna	5	3 kap. Tillsyn	15
1.3.3. Sverige och Norge	6	4 kap. Särskilda stadganden	19
2. Propositionens mål och de centrala förslagen ..	6	5 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden	19
2.1. Målen och medel för att nå dem	6	2. Närmare stadganden och bestämmelser	20
2.2. De centrala förslagen	6	3. Ikraftträdande	21
3. Propositionens verkningar	7	LAGTEXTEN	21
3.1. Ekonomiska verkningar	7		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Utsädesproduktion och handel

Växtproduktion bygger på odling av förädlade sorter som är lämpliga för växt- och klimatförhållandena på produktionsområdet. De sorter av spannmåls- och vallväxter som odlas här i landet är till övervägande del förädlade här. Sorterna av trädgårdsväxter och gräsmattegräs är däremot i allmänhet utländska.

En förutsättning för att växtproduktionen skall lyckas är sålunda att den frövara som används för sådd är av en känd sort, riktigt namngiven och sortäkta. I den internationella handeln är det särskilt viktigt att frövaran är av den sort som uppgetts. Dessutom skall utsädet i fråga om bruksvärdet uppfylla vissa minimikrav, som gäller bl.a. grobarhet och renhet.

Av de skäl som anförts ovan är det inte möjligt att upprätthålla och utveckla växtproduktionen utan att utsädesproduktionen och handeln med utsäde organiseras på ett sätt som täcker hela landet. Organiseringen av såväl produktionen som handeln förutsätter reglering och tillsyn.

Omfattningen av utsädesproduktionen och utsädesmarknaden är beroende av flera faktorer, såsom växtproduktionens omfattning, väderleken under växtperioden, utbudet på sortnyheter och i synnerhet också priset på köpt utsäde. I stället för köpt utsäde kan odlarna också få det utsäde de behöver genom att iordningställa en del av den egna skörden till utsäde.

Utsädet inom handeln med utsäde produceras i allmänhet så att en utsädesaffär sluter ett avtal med en odlare om produktion av utsäde. I avtalet bestäms växtsorten, utsädets kvalitetsklass och omfattningen av produktionen. Skörden iordningställs till utsäde antingen av odlaren själv eller vid utsädesaffärens anläggning för iordningställande av utsäde, vid vilken utsädet förpackas i minuthandelsförpackningar. En del av odlarna förpackar själv det utsäde som de producerar och marknadsför det direkt eller genom utsädesaffärerna. Det utsäde som förpackats av odlarna har under de senaste åren uppgått till 10—12 milj. kg, vilket mot-

svarar ca 20 % av allt utsäde som sålts i handeln.

Vid odlingen av spannmålsväxter utgjorde det köpta utsädet i slutet av 1980-talet närmare 60 % av allt utsäde som användes till sådd, och volymen var ca 120 milj. kg. Utsädet inom handeln med utsäde har numera minskat till 50—60 milj. kg. Efterfrågan på köpt utsäde beräknas öka småningom under de närmaste åren.

Det utsäde som används vid odlingen av vallväxter är till största delen köpt utsäde som producerats här i landet, och vars årliga volym är 2—3 milj. kg. Det utsäde som används till gräsmattor importeras till största delen. Av den sättpotatis som används årligen är bara 10 % eller i runt tal 10 milj. kg köpt utsäde som kontrollerats. Det är varken möjligt i praktiken eller ändamålsenligt att i Finland ordna produktion av utsäde av de sorter som används vid odlingen av trädgårdsväxter. Därför måste den frövara som behövs för detta skaffas från utlandet.

1.2. Lagstiftning och praxis

1.2.1. Lagstiftningen om handel med utsäde

Den lag som reglererar handeln med utsäde, dvs. lagen om handel med frövara (669/75), nedan fröhandelslagen, har varit i kraft sedan 1975 och har ändrats 1985. Med stöd av fröhandelslagen har getts en förordning om handel med frövara (670/75), nedan fröhandelsförordningen, samt jord- och skogsbruksministeriets beslut om införsel av vissa frövaror (690/75), om förpackande av frövara (960/75) och om bokföring i handel med frövara (598/76).

Enligt fröhandelslagen får frövaror av de viktigaste spannmålsväxterna saluföras bara i form av sådana frövaror som producerats i enlighet med systemet med kvalitetsklasser. Kvalitetsklassen bestäms på basis av hur fröpartiet härstammar från det material som förädlaren upprätthåller. Frövaror som säljs skall dessutom uppfylla de kvalitetskrav som jordbruksstyrelsen uppställt för frövaror. Samma kvalitetskrav tillämpas både på frövaror som producerats här i landet och på frövaror som importerats. Jordbruksstyrelsen kan under

de förutsättningar som stadgas i lagen besluta att också andra frövaror än sådana som producerats enligt systemet med kvalitetsklasser eller som uppfyller de lägsta kvalitetskraven får saluföras. Frövaror skall säljas förpackade och till köparen skall lämnas ett garantibevis vars uppgifter bygger på en officiell kontroll av fröpartiet. För förpackande av frövaror av de viktigaste växtarterna behövs tillstånd av jordbruksstyrelsen.

Jordbruksstyrelsen för en förteckning över de viktigaste växtarter sorter som det har visat sig ändamålsenligt att odla i vårt land. Frövaror av de arter och sorter som ingår i förteckningen får säljas bara om de producerats i enlighet med systemet med kvalitetsklasser. Jord- och skogsbruksministeriet kan dessutom bestämma att frövaror bara av sådana sorter som ingår i förteckningen får saluföras. Ministeriet kan meddela förbud och begränsningar som gäller importen av en frövara, om frövaran i fråga om sina art- eller sortegenskaper är sådan att den inte är lämplig för odling i vårt land eller att importen av den skulle medföra spridning av växtförstörare eller menliga ogräsväxter.

1.2.2. Praxis

Kontrollen och tillsynen i samband med verkställigheten av fröhandelslagen ombesörjs av statens frökontrollanstalt, som sedan början av år 1991 är en del av jordbruksstyrelsen. Frökontrollanstalten utför officiell kontroll av all frövara som är avsedd för offentlig försäljning. Kontrollen utförs i form av odlingskontroll och laboratoriekontroll av ett prov av fröpartiet samt i de högre kvalitetsklasserna även i form av fältförsökskontroll av ett prov av varan. Utländska frövaror har i praktiken godkänts för försäljning på basis av de kontrollintyg som utfärdats av utländska kontrollanstalter.

Alla odlingar som är avsedda för fröproduktion inspekteras under växtperioden genom odlingskontroll. Vid produktionen skall de föreskrifter iakttas som statens frökontrollanstalt meddelat. När fröproduktionen var som störst under den senare delen av 1980-talet företogs odlingskontroll på i genomsnitt 70 000—80 000 hektar varje år. År 1991 inspekterades bara 23 800 hektar. Därav godkändes 94 % för fröproduktion. Orsaken till underkännande var

i de flesta fallen förekomst av flyghavre på odlingen eller i närheten.

Statens frökontrollanstalt har undersökt i genomsnitt 27 000 fröprov varje år. År 1991 togs 18 700 prov och av dem gjordes 40 000 analyser. Den största delen av analyserna var bestämningar av grobarheten, renheten och äktheten. Inemot hälften av proverna var spannmålsväxter, en tredjedel var vallväxter och ca 10 % var trädgårdsväxter. Den tid som åtgår till granskning av fröproverna har under de senaste åren minskat väsentligt och var år 1991 i genomsnitt 14 dygn.

Systemet med tillstånd för förpackande av utsäde har i praktiken gällt utsäde av klassen handelsutsäde. Tillstånden har beviljats för fem år i sänder på basis av en besiktning som statens frökontrollanstalt företagit. Ungefär 370 tillstånd är i kraft och ca 290 av dem gäller packerier på lantgårdar.

1.2.3. Annan lagstiftning

På produktionen av utsädespotatis tillämpas förutom fröhandelslagen även lagen om en skyddszon kring centralen för utsädespotatis (1010/88). Syftet med lagen är att hindra spridning av växtförstörare samt att säkerställa att det i Finland produceras sund utsädespotatis av hög kvalitet.

Lagen om bekämpning av flyghavre (178/76) gäller åtgärder för att utrota flyghavre och för att hindra att den sprids. Om flyghavre påträffats på en odling, får frön från odlingen i allmänhet inte användas som utsäde. Detsamma gäller importerade frön bland vilka konstaterats flyghavre. Närmare bestämmelser om kravet på att frövaror skall vara fria från flyghavre ingår i de föreskrifter om frövaruproduktion och kvalitetskrav som meddelats med stöd av fröhandelslagen.

Konsumentskyddslagen (38/78) och den lagstiftning som har samband med den gäller handeln med frövaror i de fall då en enskild konsument köper produkter av en näringsidkare. Den handel med frövaror som sker mellan näringsidkare och odlare hör till tillämpningsområdet för köplagen (355/87). Båda lagarna är allmänna lagar, i förhållande till vilka fröhandelslagen tillämpas som en kompletterande speciallag gällande produkternas kvalitet.

1.3. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i andra länder

1.3.1. EES-avtalet

Finland och de övriga länderna i Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) har i EES-avtalet förbundet sig att bringa sin lagstiftning om utsäde i överensstämmelse med motsvarande EG-lagstiftning. Till avtalet hör 18 direktiv och beslut om utsäde jämte ändringar. Dessa rättsregler skall EFTA-länderna inkorporera i sin lagstiftning i regel den 1 januari 1993.

Enligt EES-avtalet tillämpas inte vad som i EGs rättsregler bestäms om tredje länder och gränskontroll. I avtalet bestäms särskilt om förfarandet för gränskontroll av alla varor. Dessutom tillåter avtalet att man i Finland, utan hinder av direktiven, om inte avtalsparterna enas om annat, till utgången av år 1996 1) producerar och marknadsför utsäde av klassen handelsutsäde av foder- och spannmålsväxter i enlighet med den nationella lagstiftningen, 2) i fråga om spannmålsväxter bestämmer om antalet generationer vid produktionen av utsäde av klassen elitutsäde och 3) bestämmer om grobarhetskrav för utsäde av spannmåls- och foderväxter. Enligt avtalet är strävan att före utgången av år 1995 utarbeta en gemensam sortlista för lantbruksväxter, som skall innehålla såväl EG- som EFTA-ländernas sorter.

De undantagsarrangemang som gäller Finland har tagits in i avtalet på grund av att den största delen av det utsäde som numera marknadsförs är handelsutsäde, dvs. utsäde av den lägsta kvalitetsklassen, som inte uppfyller EGs krav. I klassen elitutsäde av spannmålsväxter, dvs. en högre kvalitetsklass än handelsutsäde, är det tillåtet att utsädet härstammar från sådant sortmaterial som förädlaren producerat i flera generationer än vad som förutsätts i EGs rättsakter. Grobarheten för vissa växtarter har hos oss varit lägre än EGs minimikrav. Utan den övergångsperiod som tagits in i avtalet vore det inte möjligt att ändra produktionen så att det utsäde som marknadsförs uppfyller de krav som skall iakttas inom EG.

1.3.2. EG-länderna

I EG-länderna har produktionen och mark-

nadsföringen av utsäde ordnats i enlighet med de gällande utsädesdirektiven. Syftet med direktiven är att förbättra och säkerställa kvaliteten av det utsäde som saluförs och därigenom främja såväl produktiviteten hos växtodlingen som utsädets fria rörlighet inom gemenskapen.

Direktiven gäller de växtarter som är uppräknade i dem; likväl är grunderna för bestämmelserna likadana i olika direktiv. Inom gemenskapen är det tillåtet att marknadsföra bara sådana utsädespartier som certifierats, dvs. blivit officiellt godkända av myndigheterna, och som härstammar från förökningsmaterial som sortens förädlare har producerat. Genom certifieringen av utsädet garanteras att utsädespartiet har rätt sortnamn, att sortens odlingsvärde är känt och att sorten uppfyller de minimikrav som uppställts för bruksvärdet, t.ex. kraven på grobarhet. Utsäde av köksväxter och av vissa mindre viktiga foderväxter får marknadsföras också som ocertifierat utsäde.

Medlemsländerna skall ordna jämförande sortförsök och föra listor över de sorter som det med stöd av försöken har visat sig vara ändamålsenligt att odla. De sorter som godkänts för medlemsländernas listor införs i den gemensamma lista som förs av kommissionen. En gemensam lista förs över alla lantbruksväxtarter som är uppräknade i utsädesdirektiven, med undantag av köksväxter. Marknadsföringen av utsäde av de sorter som ingår i den gemensamma listan får inte på sådana grunder som hänför sig till sorten begränsas. Till medlemsländerna får från tredje länder importeras bara sorter som är upptagna i den gemensamma listan. Import är tillåten bara från länder för vilka EG har erkänt att landets produktion och underhållsförädling av sorter är likvärda med EGs system.

I Danmark gäller lagen om handel med frö, utsäde, sättpotatis och plantor (Lov om handel med frö, såsäd, læggekartoffel og planter, 534/13.12.1972). Lagen stiftades i samband med ikraftträdandet av landets medlemskap i EG och gäller allt slags förökningsmaterial av lantbruksväxter och skogsträd. Lagen är till formen en fullmaktslag, med stöd av vilken lantbruksministeriet i syfte att verkställa EGs rättsakter kan meddela föreskrifter bl.a. om förökningsmaterialets sundhet, kvalitet och ursprung samt om sortlistor, förpackande, märkning och tillsynsmyndigheter. Ministeriet kan uppställa kvalitetskrav som är strängare än EGs eller meddela föreskrifter om andra växt-

arter än de som ingår i EGs rättsregler, efter förhandlingar med huvudorganisationerna inom branschen.

Lantbruksministeriet har med stöd av lagen utfärdat beslut om spannmålsväxter, rågvete, foder- och oljeväxter, köksväxter, potatis och plantor. Inom inrikeshandeln och vid importen från icke-EG-länder skall "danske kvalitetsregler" iakttas, som är strängare än EGs kvalitetskrav. Vid export och vid importen från EG-länder tillämpas "minimumkvalitetsregler", som motsvarar EGs bestämmelser.

Kontrollen av utsäde sköts av statens frökontrollanstalt (Statsfrökontroll), som lantbruksministeriet även har bemyndigat att meddela närmare föreskrifter om produktionen och kontrollen av utsäde. Frökontrollanstalten undersöker varje parti utsäde som är avsett för försäljning. Verksamhet som gäller produktion av utsädespartier för försäljning skall registreras hos frökontrollanstalten. Bestämmelsen gäller också den försäljning som odlarna idkar. Frökontrollanstalten utför kontrollåtgärder bara på begäran av registrerade producenter.

1.3.3. Sverige och Norge

I Sverige gäller lagen om statsplombering av utsäde och om växtförädlingsavgift (SFS 1976:298). Lagen tillämpas på frön som är avsedda för sådd, dock inte på frön av skogs-träd och sådana växter som odlas enbart för prydnadsändamål. Enligt lagen är plomberingen en administrativ åtgärd, som innebär kvalitetskontroll av utsädet, tillslutning av förpackningarna och ett intyg över denna åtgärd. En växtförädlingsavgift skall betalas för plomberingen.

Med stöd av lagen har getts en utsädesförordning (SFS 1980:438). Frön av de växtarter som anges i förordningen får inte utan plombering överlätas till någon som kan förmodas använda det som utsäde. Stadgandet gäller bl.a. potatis, stråsäd och baljväxter samt de viktigaste foder- och oljeväxterna. Plomberingskravet gäller inte bl.a. när en odlare iordningställer eget utsäde eller i enskilda fall säljer utsäde till andra odlare i trakten utan att det utbjuds offentligt, om säljaren själv har odlat utsädet och inte idkar yrkesmässig handel med utsäde.

Statens utsädeskontroll är den myndighet som ombesörjer plomberingen. Utsäde av de

lägsta kvalitetsklasserna får plomberas även av två privata frökontrollanstalter, som ägs av hushållningssällskap. Alla utsädespartier som skall säljas undersöks genom provtagning under tillsyn av en frökontrollanstalt.

I Norge gäller lagen om handel med utsäde (Lov om såvarer 4.12.1979, nr 82) alla frön som säljs för lantbruks- eller trädgårdsändamål eller för grönområden, dock inte frön av träd. Det är tillåtet att idka handel med utsäde bara med tillstånd av lantbruksdepartementet.

Statens Frökontroll undersöker alla utsädespartier som säljs. Blomfrön och den största delen av frön av kryddväxter är dock befriade från officiell kontroll. Kontrollen görs på basis av prov som tas av den som säljer utsädet. Statens Frökontroll sörjer för provtagningen bara i de fall då det behövs ett officiellt prov för internationellt godkända utsädesintyg.

Sverige och Norge har i likhet med Finland genom EES-avtalet förbundit sig att i sin lagstiftning inkorporera de utsädesdirektiv som hör till avtalet. I samband med ikraftträdandet av avtalet kommer Sveriges och Norges lagstiftning under dessa omständigheter att ändras.

2. Propositionens mål och de centrala förslagen

2.1. Målen och medel för att nå dem

Syftet med propositionen är att bringa Finlands lagstiftning om handel med utsäde i överensstämmelse med de EG-direktiv om utsäde och beslut om handel med utsäde som hör till EES-avtalet. Harmoniseringen förutsätter att grunderna för reglerna om utsäde som säljs och om sortlistan ändras samt att dessutom reglerna om bl.a. import och tillsyn ändras. Samtidigt måste lagstiftningens struktur och nivåer ändras i enlighet med det regelsystem som införs.

2.2. De centrala förslagen

I propositionen föreslås att utsäde av de växtarter som jord- och skogsbruksministeriet bestämmer skall få marknadsföras bara som certifikatsutsäde. Avsikten är att ordna fröproduktionen av de viktigaste lantbruksväxterna så att utsädets sort och tekniska kvalitet är

officiellt godkända av myndigheterna. Utsäde som producerats i enlighet med certifieringssystemet kommer i allmänhet att motsvara bas- och elitutsäde enligt det nuvarande systemet med kvalitetsklasser. Med avvikelse från det nuvarande systemet, skall förökningen av utsäde av sådant material som förädlaren producerat vara begränsat till i allmänhet bara två generationer. Utsäde av den nuvarande lägsta kvalitetsklassen, dvs. handelsutsäde, skall i fråga om spannmåls- och foderväxter, efter den övergångstid som avtalats i EES-avtalet, få säljas högst till utgången av år 1996.

En lantbruksväxsort kan enligt förslaget tas in i sortlistan, om sorten är klart åtskiljbar, beständig och tillräckligt enhetlig och om den har tillräckligt odlings- och bruksvärde. Beslut om godkännande av en sort skall fattas av den växsortsnämnd som kommer att inrättas med stöd av lagen om växtförädlarrätt (789/92). I Finland skall bara utsäde av sådana sorter som är införda i Finlands sortlista kunna certifieras. I Finland får inte marknadsföringen av sådana sorter som inte tagits in i den nationella sortlistan begränsas, om sorterna ingår i EES-staternas gemensamma sortlista. Den gemensamma sortlistan kommer att utarbetas på basis av EG- och EFTA-staternas nationella sortlistor.

Enligt förslaget skall jord- och skogsbruksministeriet meddela föreskrifter om produktionen av certifikatsutsäde och om kraven på det utsäde som marknadsförs. Ministeriet skall vid behov kunna meddela motsvarande föreskrifter även om villkoren vid marknadsföring av ocertifierat utsäde. Ministeriet skall även meddela närmare föreskrifter om sortlistan samt om förpackandet av utsäde och om förpackningsmärkningar. Dessutom kan ministeriet begränsa marknadsföringen av en växsort i Finland, om sorten upptagits varken i den nationella eller i den gemensamma sortlistan. Begränsningarna kan bygga på att de egenskaper som fordras av sorten saknas eller på att växternas sundhet äventyras.

Det föreslås att stadgandena om tillsyn över produktionen och marknadsföringen av utsäde preciseras och att myndigheternas tillsynsmetoder ökas. Anmälan om idkande av handel med utsäde skall såsom nu göras till tillsynsmyndigheterna och uppgifter om verksamheten skall sparas med tanke på tillsynen. Förpackandet av utsäde ändras, när försäljningen av handelsutsäde upphör, så att verksamheten inte längre

fordrar tillstånd utan sker med stöd av anmälan. Myndigheterna skall vid behov ha rätt att förelägga vite för att förstärka ett förbud mot marknadsföring av utsäde eller att bestämma att utsädet skall förstöras. Myndigheterna kommer dessutom att kunna inverka på marknadsföringen av utsäde genom att offentliggöra resultat av tillsynen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Det certifieringssystem för utsäde som föreslås i propositionen förändrar handeln med utsäde så att av de viktigaste växtarterna får bara sådant utsäde marknadsföras som motsvarar utsäde av de högre kvalitetsklasserna enligt den nuvarande klassificeringen. Den lägsta kvalitetsklassen, dvs. handelsutsäde, försvinner från marknaden för utsäde av spannmåls- och foderväxter. Handelsutsädet utgör numera ungefär 80 % av alla varor inom handeln med utsäde. De företag som bedriver växtförädling måste därför utvidga den förädling som sker för underhåll av sorterna och måste producera mera basutsäde som används inom utsädesproduktionen. Inom certifieringssystemet får utsäde förökas av det material som förädlaren producerat i allmänhet i bara två generationer. Å andra sidan kommer det att vara möjligt att i större utsträckning än nu på utsädesmarknaden få finansiering för förädlingsverksamhet.

Övergången till systemet med certifiering av utsäde kommer från odlarens synpunkt att höja den allmänna prisnivån för köpt utsäde. Produktionskostnaderna för certifikatsutsäde är högre än för handelsutsäde. Produktionskostnaderna för utsäde av klassen elitutsäde är nu i fråga om spannmålsväxter ungefär 8 penni (ca 2 %) högre per kilogram än produktionskostnaderna för handelsutsäde. Det stamfrö som används vid produktionen av certifikatsutsäde skall förnyas vart tredje år. Dessutom förutsätter certifieringssystemet att allt utsäde som säljs blir föremål för flera officiella kontrollåtgärder än vad som nu gäller handelsutsäde. På grund av stegringen av kostnaderna för kontrollen av utsädet beräknas därför priset på utsäde stiga. Kostnaderna för kontrollen utgör nu 5—6 % av priset på elitutsäde.

Propositionen har inga väsentliga totalverk-

ningar på statsekonomin. För kontrollåtgärder-
na skall med stöd av den föreslagna lagen till
staten uppbäras avgifter, vilkas storlek bestäms
enligt lagen om grunderna för avgifter till
staten (150/92), i allmänhet enligt prestationens
självkostnadsvärde. Kostnaderna för kontroll
av utsäde uppbärs sålunda huvudsakligen hos
den som beställt kontrollen och kommer i sista
hand att som en del av priset betalas av dem
som använder köpt utsäde.

Det föreslås att uppbörden av avgifterna
ändras så att till staten uppbärs en avgift även
för utsädeskonsulenternas åtgärder. Nuförtiden
uppbär rådgivningsorganisationen avgiften,
och den får vara högst lika stor som motsva-
rande avgift till staten. I samband med denna
förändring skall man börja betala arvoden och
ersättningar till utsädeskonsulenterna av sta-
tens medel. Den ökning av statens utgifter som
beror på arvodena och ersättningarna beräknas
vara ungefär lika stor som den inkomstökning
som beror på ändringen av uppbördssystemet
för avgifterna.

3.2. Verknings i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga direkta verkningar på
den offentliga förvaltningens organisation. De
ändringar i statsförvaltningens organisation
som ingår i propositionen beror på den omor-
ganisation av landsbygdsnäringsförvaltningen
som föreslås i en proposition som förelagts
riksdagen (RP 191/1992 rd). Tillsynen över
produktionen och marknadsföringen av utsäde
skall i huvudsak ankomma på kontrollcentra-
len för växtproduktion, som man ämnar
inrätta i samband med omorganisationen. Sort-
listan för lantbruksväxter skall däremot föras
av växtsortsnämnden, vars inrättande skall ske
enligt lagen om växtförädlarrätt, som trädde i
kraft den 15 oktober 1992.

Det system med certifiering av utsäde som
föreslås i propositionen ökar antalet kontroll-
åtgärder. Sedan klassen handelutsäde senast
vid utgången av år 1996 har försvunnit från
handeln med utsäde, skall allt utsäde som
marknadsförs vara officiellt godkänt av myn-
digheterna. Kontroll genom fältförsök av de
utsädespartier som säljs kommer i princip att
företas i fråga om allt utsäde. Någon sådan
kontroll har inte bedrivits i fråga om handels-
utsäde. Odlingskontrollen, provtagningen och

övervakningen av tillslutningen av förpack-
ningarna sköts numera i fråga om handelsut-
säde främst så att statens frökontrollanstalt för
dessa uppgifter har godkänt anställda hos
utsädesaffärer. Inom certifieringssystemet ämnar
man inte delegera uppgifter på detta sätt,
varigenom myndigheternas uppgifter kommer
att öka. I fråga om handelsutsäde är det
förpackaren som trycker garantibevisen och
fäster dem på förpackningen, men i fråga om
certifikatsutsäde kommer kontrollmyndigheten
att trycka eller låta trycka garantibevisen.

Avsikten är att den största delen av de ökade
kontrolluppgifterna skall skötas av de utsädes-
konsulenter hos landsbygdens rådgivningsorga-
nisationer som biträder myndigheterna. Upp-
gifterna ökar för de anställda inom statsför-
valtningen med 5—10 % jämfört med den
nuvarande arbetsbördan, vilket motsvarar 3—6
årsverken. Ökningen torde bli fördelad på flera
år. Avsikten är att ordna skötseln av de ökade
uppgifterna delvis i samband med omorganisa-
tionen av landsbygdsnäringsförvaltningen utan
att totalantalet anställda ökar. Under de när-
maste åren kommer man dessutom vid alloker-
ingen av personal inom förvaltningsområdet
att beakta de förpliktelser gällande utsädeskon-
troll som följer av EES-avtalet.

4. Ärendets beredning

Lagförslaget har beretts vid jord- och skogs-
bruksministeriet i en expertarbetsgrupp, vilkas
medlemmar representerat ministeriet, statens
frökontrollanstalt som en del av jordbrukssty-
relsen och lantbruksproducenterna. Utlåtanden
över arbetsgruppens utkast har avgetts av
justitieministeriet, finansministeriet, handels-
och industriministeriet, tullstyrelsen, jordbruks-
styrelsen, Statens spannmålsförråd, Lantbru-
kets forskningscentral, Maa- ja Metsätalous-
tuottajain keskusliitto MTK r.y., Svenska
Lantbruksproducenternas centralförbund r.f.,
Maaseutukeskusten Liitto r.y., Svenska lant-
brukssällskapens förbund r.f., Siemenkaup-
piaitten yhdistys r.y., Hankkija-Maatalous Oy,
Kesko Oy, S.G. Nieminen Oy, Suomen Vilja
Oy, Öljynpuristamo Oy och Suomen Maatila-
pakkaamot r.y. Expertarbetsgruppen har fort-
satt med beredningen av förslaget utgående
från utlåtandena.

Expertarbetsgruppen hade i sitt utkast före-
slagit en sådan ändring av lagens tillämpnings-

område att lagen inte skulle gälla de fall då utsäde överläts till odlare med stöd av ett odlingskontrakt. De remissinstanser som representerade handeln med utsäde, forskningen och rådgivningen motsatte sig en sådan ändring nästan enhälligt. Det ansågs att den föreslagna ändringen i väsentlig grad skulle försvaga den ekonomiska och rättsliga ställningen för dem som bedriver växtförädling samt försvåra underhållet av och tillsynen över utsädets kvalitet. På grund av utlåtandena har lagförslaget ändrats så att lagen, i likhet med gällande lag, skall gälla också kontraktsodling. Tillsyns- och påföljdssystemet i lagförslaget samt motiveringen för systemet har ändrats i enlighet med de anmärkningar som framställts i justitieministeriets utlåtande.

De remissinstanser som representerade handeln med utsäde, lantbruksproducenterna, rådgivningen och forskningen framhävde att det föreslagna certifieringssystemet kommer att höja prisnivån för köpt utsäde betydligt. Man förmodade att prisstegringen skulle leda till en minskad efterfrågan på köpt utsäde och till en stegring av kostnaderna för lantbrukets produktionsinstanser. I utlåtandena ansågs det därför att de övergångstider som man i EES-avtalet kommit överens om för Finland borde förlängas eller ändras till permanenta undantag. I och för sig ansågs det att lagstiftning om handel med utsäde behövs.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

5.1. Samband med andra propositioner

Propositionen har samband med regeringens proposition med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (RP 95/1992 rd). Genom den föreslagna lagen bringas Finlands lagstiftning om handel med utsäde i överensstämmelse med EGs motsvarande bestämmelser, på det sätt som avtalet förutsätter. Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som genom förordning bestäms så, att den sammanfaller med EES-avtalets ikraftträdande. Hänvisningen till de direktiv och beslut som avses i denna proposition finns i bilaga I i EES-avtalet. Om godkännandet av bilagan avläts en särskild proposition som kompletterar ovan nämnda proposition.

Inom jordbruksförvaltningen planeras en omfattande omorganisation, som skall träda i kraft vid ingången av år 1993. Regeringen har förelagt riksdagen ovan nämnda proposition med lagstiftning om landsbygdsnäringsförvaltningen. I samband med reformen planerar man att dra in jordbruksstyrelsen och överföra dess uppgifter närmast till jord- och skogsbruksministeriet samt till dess underställda inrättningar. De uppgifter som sköts av statens frökontrollanstalt, som hör till jordbruksstyrelsen, skall enligt planerna övertas av kontrollcentralen för växtproduktion, som kommer att inrättas under ministeriet. I den föreslagna lagen har man utgått från att omorganisationen genomförs i enlighet med det planerade tidschemat.

5.2. Samband med internationella avtal

Propositionen har samband med ikraftträdandet av EES-avtalet. I avtalet ingår nio EG-direktiv om utsäde jämte ändringar. Direktiven gäller harmonisering av EGs medlemsstaters rättsregler om marknadsföring av utsäde. Dessutom ingår i avtalet nio andra direktiv och beslut om utsäde, som innehåller närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av de egentliga utsädesdirektiven. Till avtalet har också fogats 69 beslut av EG-rådet eller EG-kommissionen, vilka beslut på det sätt som är motiverat skall beaktas när avtalet verkställs. De direktiv och beslut om utsäde som hänförs sig till EES-avtalet har uppräknats i bilaga I till avtalet.

Rådets direktiv om marknadsföring av utsäde av stråsäd (66/402/EEG) gäller kvaliteten, förpackande, märkning och kontroll av utsäde av de växtarter som är uppräknade i direktivet, såsom vete, korn, havre och råg. Det är tillåtet att marknadsföra utsäde bara som certifikatsutsäde, dvs. officiellt godkänt av myndigheterna. Certifikatsutsäde får i fråga om de flesta växtarter produceras i högst två generationer av det utsäde som förädlaren producerat. Marknadsföringen av utsäde som certifierats, förpackats och märkts i enlighet med direktivet får inte begränsas.

Enligt direktivet kan medlemsstaterna vid certifieringen av sin egen produktion iaktta tilläggskrav för utsädets kvalitet eller strängare krav än vad som bestäms i direktiven. I fråga om flyghavre är det också möjligt att erhålla

dispens att vid import tillämpa strängare krav, om en kampanj pågår för bekämpande av flyghavre och om samma krav iakttas i fråga om landets egen produktion. Om det råder brist på utsäde som uppfyller kraven i direktiven, kan medlemsstaterna erhålla dispens att tillåta marknadsföring av sorter som uppfyller lägre kvalitetskrav eller som inte hör till EGS gemensamma sortlista.

Rådets direktiv om marknadsföring av betutsäde, utsäde av foderväxter, utsäde från olje- och fiberväxter samt utsäde av köksväxter (66/400/EEG, 66/401/EEG, 69/208/EEG och 70/458/EEG) gäller de växtarter som är uppräknade i direktivet i fråga. Innehållet i direktiven motsvarar i fråga om huvudprinciperna direktivet om utsäde av stråsåd. I allmänhet är det tillåtet att marknadsföra bara sådat utsäde som certifierats i enlighet med direktiven, men utsäde av vissa foder- och köksväxter kan marknadsföras också som utsäde av ocertifierad kvalitetsklass. I direktivet om utsäde av köksväxter, bestäms också om en sortlista för köksväxtarter.

Rådets direktiv om den gemensamma sortlistan för lantbruksväxter (70/457/EEG) gäller gemenskapens gemensamma lista över sorter av stråsåd, foder-, olje- och fiberväxter samt betor

och potatis. För de sorter som tagits in i listan får inte sådana marknadsföringsbegränsningar uppställas som baseras på sorten. I den gemensamma listan tas in sådana sorter som i minst en medlemsstat har godkänts för den nationella sortlistan över sorter som certifieras. Ett godkännande skall i allmänhet bygga på officiella sortförsök. Förutsättningarna för godkännande är att sorten är åtskiljbar, beständig och enhetlig samt att den har tillräckligt odlings- och bruksvärde.

Kommissionens direktiv om fastställande av egenskaper och minimikrav för besiktning av sorter av köksväxter samt för kontroll av sorter av lantbruksväxter (72/168/EEG och 72/180/EEG) förpliktar medlemsstaterna att förenhetliga sin lagstiftning om utförande av sortförsök. Vid sortförsök undersöks om sorterna uppfyller de krav som stadgats för införande i sortlistan.

Kommissionens direktiv med särskilda krav rörande förekomst av flyghavre (Avena fatua) i utsäde av foderväxter och stråsåd (74/268/EEG) innehåller bestämmelser om de förfarings sätt som skall iaktas när intyg utfärdas över att utsäde är fritt från flyghavre. Intygen gäller iakttagande av strängare krav än normalt vid produktionen av utsäde av stråsåd.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Syfte.* Syftet med den föreslagna lagen är att säkerställa tillgången på utsäde av hög kvalitet som är lämpligt för växtförhållandena här i landet. Utsädets genetiska och tekniska kvalitet har avgörande betydelse för en framgångsrik växtproduktion. Med den genetiska kvaliteten avses sortens äkthet och lämplighet. Den tekniska kvaliteten har samband med utsädets bruksvärde i övrigt, såsom grobarhet, sundhet och renhet. En utgångspunkt för lagen är att den är tvingande: inom lagens tillämpningsområde får man inte avtala fritt om utsädets kvalitet eller andra egenskaper.

2 §. *Tillämpningsområde.* Enligt 1 mom. skall lagens tillämpningsområde omfatta produktion, marknadsföring och import av utsäde av åker- och trädgårdsväxter samt överlåtelse av utsäde med stöd av ett odlingskontrakt. I jämförelse med gällande lag har tillämpningsområdet utvidgats till att omfatta produktion samt har export strukits. Försäljning har ersatts med termen marknadsföring. Utsädesdirektiven förutsätter reglering om produktionen av utsäde, och även med stöd av gällande lag har stadganden och bestämmelser utfärdats om produktionen. Utsädesdirektiven gäller saluföring (den franska originaltexten) eller marknadsföring (den officiella engelska översättningen) utan någon närmare definition.

Med marknadsföring avses i allmänhet för-

säljning, utbudande eller leverans till försäljning och säljfrämjande verksamhet, oberoende av förfaringsätten. Marknadsföring är också ofta förknippat med en viss grad av offentlighet och en strävan att samtidigt nå flera slutliga användare av varan. Den marknadsföring som avses i den föreslagna lagen kommer sålunda att vara handel med utsäde som näringsidkare bedriver, men inte ömsesidig handel mellan odlare, vilket inte heller omfattas av gällande lag. När en odlare säljer utsäde som han själv producerat skall hans verksamhet utgöra sådan marknadsföring som hör till lagens tillämpningsområde, om försäljningen riktar sig till flera kunder eller sker offentligt på det sätt som förklaras ovan. Avsikten är att bedömningen av odlarens verksamhet inte skall ändras i jämförelse med gällande lag. Enligt 1 § 1 mom. i gällande lag tillämpas lagen när en odlare säljer frövara som han själv producerat, om försäljningen sker offentligt eller i form av kringföringshandel varvid frövaran eller prov medförs. I 1 § förordningen om handel med frövara anges att av odlare idkad offentlig försäljning är försäljning på torg och auktion samt försäljning på basen av offert i tidningsannons, cirkulär eller prislista ävensom annan därmed jämförlig försäljning.

I 1 mom. i den föreslagna paragrafen anges inte vilka växtarter som hör till lagens tillämpningsområde. Avsikten är att med stöd av lagen meddela föreskrifter närmast om produktionen och marknadsföringen av utsäde av sådana växtarter som används till växtproduktion. Verkställigheten av EES-avtalet förutsätter bestämmelser om spannmåls-, foder-, köks-, fiber-, och oljevaxter samt om betor. Andra produktionsväxter som skall omfattas av regleringen är potatis och sättlök. Vissa utsädesdirektiv tillämpas inte på användningen av produktionsväxter för prydnadsändamål (spannmåls- och köksväxter), medan andra direktiv gäller de växtarter som är uppräknade i dem, oberoende av användningssyftet, (foder-, olje- och fibervaxter, betor). Frön av egentliga prydnadsväxter omfattas inte av EES-avtalet. I Finland har inga kvalitetskrav uppställts för frön av prydnadsväxter med stöd av gällande lag. Sådana frön av produktionsväxter som används som prydnadsväxter och som nu är föremål för kvalitetskraven för frövara, är fodervaxter som används för gräsmattor. Stadsgandena om förpackningsmärkning av frövaror har delvis tillämpats på frön av prydnadsväxter

och frön av sådana produktionsväxter som används som prydnadsväxter.

I utsädesdirektiven är de växtarter uppräknade som hör till deras tillämpningsområde. Direktiven gäller delvis sådana växtarter som inte alls odlas i Finland. En stat kan på ansökan bevilja befrielse från tillämpning av direktiven i fråga om arter som inte i normala fall produceras eller marknadsförs på dess territorium. En stat kan dock inte begränsa marknadsföringen av utsäde av dylika arter på sitt territorium, om utsädet är certifierat samt förpackat och märkt i enlighet med direktiven.

Enligt definitionen i 2 mom. skall som utsäde betraktas frö för sådd, sättpotatis och sådan sättlök som är avsedd för matlöksproduktion, Det föreslås att begreppet frövara ändras till utsäde. Innehållet i momentet stämmer i justerad lydelse överens med motsvarande mening i 1 § 3 mom. i gällande lag.

2 kap. Marknadsföring av utsäde

3 §. *Certifikatsutsäde.* Med stöd av den föreslagna paragrafen är avsikten att i enlighet med utsädesdirektiven ordna produktionen av utsäde av de viktigaste lantbruksväxter som används för växtproduktion så, att den sker i form av certifierad produktion under tillsyn av myndigheterna. Från användarens synpunkt är det fråga om utsäde vars sortäkt och tekniska kvalitet garanteras av myndigheterna. Även certifiering som någon annan stat har förrättat skall godkännas. Intygandet av sortäktheten innebär att sorten är riktigt namngiven och att sorten är ren, dvs. det är fråga om andelen frön av ifrågavarande sort i ett utsädesparti. Den tekniska kvaliteten har samband med utsädets bruksvärde i övrigt, såsom grobarhet, sundhet och renhet. Enligt renhetskraven får utsädet inte i större än tillåtna mängder innehålla frön eller växtdelar av ogräs eller andra växtarter eller andra främmande ämnen.

Utgångspunkten för produktionen av certifikatsutsäde är det frömaterial som förädlaren av en växtsort producerat och som förökas under tillsyn av myndigheterna. Det förökade materialets härstamning från det material som förädlaren producerat får för de flesta växtarter begränsats till två generationer. Inom EG finns det i allmänhet två kvalitetsklasser för officiellt godkänt utsäde, nämligen basutsäde

(basic seed) och certifikatsutsäde (certified seed). Utsäde av de växtarter som är uppräknade i direktiven om utsäde av spannmåls-, foder-, olje-, fiber- och köksväxter samt av betor får marknadsföras bara som certifikatsutsäde. Utsäde av köksväxter och av vissa mindre viktiga foderväxter får dessutom marknadsföras som utsäde av ocertifierad kvalitetsklass.

Enligt förslaget skall utsäde som de finska myndigheterna certifierar vara av en sort som är införd i Finlands växtsortlista. Enligt direktiven om EGs sortlista införs i varje stats nationella sortlista de sorter som godkänts för certifiering av myndigheterna och för marknadsföring inom statens territorium. Enligt EES-avtalet tillämpas direktiven inte på utsäde som är avsett för export till stater utanför det europeiska ekonomiska samarbetsområdet. För Finlands sortlista kan därför vid behov godkännas även sorter som är avsedda för export till tredje länder. I 5 § i lagförslaget stadgas om bildandet av sortlistan och om grunderna för godkännande av en sort.

Enligt 2 mom. skall jord- och skogsbruksministeriet bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om organiseringen av produktionen av certifikatsutsäde och om kraven på utsäde som marknadsförs. Ministeriet skall bestämma om de krav som utsäde som marknadsförs i Finland, både sådant som producerats här och sådant som importerats, skall uppfylla. Avsikten är att de detaljerade bestämmelserna i de utsädesdirektiv som finns uppräknade i EES-avtalet skall träda i kraft genom ministeriets beslut. Särskilda beslut kommer att utfärdas för varje grupp av växtarter så, att tillämpningsområdena omfattar spannmåls-, foder-, köks-, olje- och fiberväxter samt betor. Dessutom är avsikten att utfärda ett beslut om utsädespotatis som motsvarar EGs direktiv om utsädespotatis. Vid behov kan ett beslut utfärdas också om frön av prydnadsväxter som marknadsförs till konsumenterna. Besluten skall även innehålla bestämmelser om ocertifierat utsäde särskilt för varje grupp av växtarter. Om dylikt utsäde stadgas i 4 § i lagen. Beslutens tillämpningsområden kan även innefatta växtarter som inte omfattas av utsädesdirektiven, om odlingen av dem är viktig i Finland.

I ministeriets beslut skall anges de växtarter vilkas utsäde får marknadsföras bara som certifikatsutsäde. Certifieringssystemet kommer dock att införas i full skala först efter den

övergångsperiod som anges i EES-avtalet. Enligt avtalet kan Finland tillåta försäljning av ocertifierat utsäde av kategorin handelsutsäde av vete, korn, havre och råg samt foderväxter högst till utgången av 1996.

Avsikten är att i ministeriets beslut också bestämma om kraven på sortäkthet, den tekniska kvaliteten, produktionen, hanteringen och lagringen av certifikatsutsäde. EGs krav på sortäktheten och den tekniska kvaliteten är delvis högre och delvis lägre än de nuvarande kraven i Finland. I allmänhet är det möjligt att avvika från direktivens kravnivå bara så att man vid certifieringen av landets egen produktion kan iaktta högre krav eller tilläggskrav. I EES-avtalet har man kommit överens om en övergångsperiod för grobarhetskravet i fråga om utsädets tekniska kvalitet. I Finland får sådant utsäde av spannmåls- och foderväxter som inte uppfyller EGs grobarhetskrav säljas högst till utgången av år 1996.

Föreskrifterna om produktion av certifikatsutsäde skall gälla bl.a. krav på det stamfrö som används vid odlingen, de föregående årens växtbestånd på odlingen (förväxtbegränsningar), skyddande av odlingen mot menlig pollinering (isoleringsavstånd) och iordningställande av fröskörden för marknadsföring. Kraven på härstamning är i fråga om basfrö av spannmålsväxter strängare inom EG än vad som hittills iakttagits i Finland. Enligt EES-avtalet får i Finland högst till utgången av 1996 saluföras utsäde som hör till klassen elitutsäde enligt den nuvarande kvalitetsklassificeringen och som i fråga om maximiantalet generationer inte uppfyller kraven i direktiven. Även avtalets bestämmelse om klassen handelsutsäde avviker från härstamningskraven för stamfrö.

4 §. *Annat utsäde.* I paragrafen stadgas om kraven på utsäde som inte hör till klasserna certifikatsutsäde. Kraven gäller växtarter för vilka marknadsföringen av utsäde inte har begränsats till certifierade utsädespartier. Kraven skall inte i allmänhet vara lika höga som för kategorierna certifikatsutsäde. Ocifierat utsäde skall enligt förslaget vara av en art eller sort som är tillräckligt åtskiljbar och äkta samt skall i fråga om den tekniska kvaliteten vara användbart. Kravnivån skall i allmänhet motsvara minst den nivå som i utsädesdirektiven förutsätts för ocertifierade kvalitetsklasser.

En huvudregel i utsädesdirektiven är att utsäde av de viktigaste lanbruksväxterna får marknadsföras bara som certifikatsutsäde. Ut-

såde av köksväxter och vissa foderväxter, närmast mindre viktiga vallväxter, kan marknadsföras också som utsåde av ocertifierad kvalitetsklass. För köksväxter är den ocertifierade kvalitetsklassen standardutsåde (standard seed) och för foderväxter handelsutsåde (commercial seed). I Finland utgörs ungefär 80 % av varorna i handeln med utsåde av ocertifierat handelsutsåde. Enligt EES-avtalet kan i Finland högst till utgången av år 1996 tillåtas försäljning av handelsutsåde av vete, korn, havre och råg samt av foderväxter.

I paragrafen bemyndigas jord- och skogsbruksministeriet att meddela föreskrifter om kraven på ocertifierat utsåde samt om produktionen, hanteringen och lagringen av detta utsåde. Avsikten är att föreskrifterna skall ingå i sådana beslut som ministeriet utfärdar särskilt för olika grupper av växtarter. I besluten skall också ingå motsvarande föreskrifter om certifikatsutsåde.

5 §. *Sortlista.* Det föreslås att en sortlista skall föras över lantbruksväxternas sorter, varvid grunderna för och uppläggningsen av listan motsvarar vad som bestäms om EGs sortistor. Direktivet om sortlistan för lantbruksväxter (70/457/EEG) gäller sortlistan för spannmåls-, foder-, olje- och fiberväxter samt betor och potatis. Bestämmelser om sortlistan för köksväxter ingår i direktivet om marknadsföring av utsåde av köksväxter (70/458/EEG).

Enligt direktiven skall varje stat utarbeta en eller flera listor över de sorter som godkänts för certifiering och för marknadsföring inom dess område. Sådana sorter som i minst ett land godkänts för införande i listan tas efter utgången av en bestämd tid in i den gemensamma sortlista som förs av EG-kommissionen. Den gemensamma sortlistan har hittills bildats i enlighet med direktivet om sortlistan för lantbruksväxter. Enligt EES-avtalet skall en gemensam sortlista utarbetas för det europeiska ekonomiska samarbetsområdet före utgången av 1995. I listan skall ingå även de av EFTA-ländernas sorter som uppfyller kraven i direktivet om en sortlista för lantbruksväxter.

Enligt direktiven får marknadsföringen av de sorter som intagits i den gemensamma sortlistan inte begränsas med stöd av någon grund som gäller sorten. Den nationella sortlistan anger för sin del vilka sorter som certifieras i ettvarit land. Stadganden om detta ingår i 3 § i lagförslaget. För den som använder utsädet är den nationella listan formellt sett bara en

rekommendation, så att sorter som inte hör till den men som intagits i den gemensamma sortlistan dock får importeras och marknadsföras fritt.

Godkännandet av en sort skall enligt direktiven bygga på jämförande sortförsök som staterna anordnar. Två olika direktiv har getts om omfattningen av sortförsöken och om minimikraven den ena om egenskaper och minimikrav för besiktning av sorter av köksväxter och den andra om egenskaper och minimikrav för kontroll av sorter av lantbruksväxter (72/168/EEG och 72/180/EEG). En sort kan godkännas för den nationella sortlistan, om den på det sätt som närmare anges i direktiven är tydligt åtskiljbar, beständig och tillräckligt enhetlig och om den har tillräckligt odlings- och bruksvärde. Godkännandet av en sort kan även bygga på att sorten har godkänts för någon annan nationell lista eller för EGs gemensamma sortlista.

Det föreslås att växtsortsnämnden skall vara den myndighet som i Finland beslutar om godkännande av en sort. Om inrättandet av denna nämnd stadgas i lagen om växtförädlarrätt. Samtidigt trädde en lag om ändring av 8 § lagen om handel med frövara (790/92) i kraft. Enligt den sistnämnda lagen skall växtsortsnämnden överta jordbruksstyrelsens nuvarande uppgift att enligt lagen om handel med frövara föra förteckning över de viktigaste växtarternas sorter.

I paragrafen föreslås att detaljerade stadganden om sortlistan skall ges i form av jord- och skogsbruksministeriets föreskrifter. Avsikten är att ministeriet skall utfärda ett beslut med alla bestämmelser om förfarandet för godkännande av sorter, om listans innehåll och uppläggning samt om underhållsförädling av sorter. Enligt 23 § tillämpas innan listan träder i kraft vad som i gällande lag stadgas om den förteckning som förs över de viktigaste växtarternas sorter.

6 §. *Marknadsföringsbegränsningar för sorter.* Det föreslås att i lagen tas in ett stadgande med stöd av vilket marknadsföringen av en viss lantbruksväxtsort kan förbjudas i hela Finland eller inom ett bestämt område. Möjligheten att utfärda förbud skall gälla bara sådana sorter som inte ingår i Finlands sortlista eller i EGs gemensamma sortlista. Enligt EES-avtalet kan ett förbud utfärdas bara med tillstånd av EFTAs tillsynsmyndigheter. I brådskande fall kan dock ett temporärt förbud utfärdas omedelbart. I Finland skall jord- och skogsbruks-

ministeriet vara den myndighet som beslutar om förbud att marknadsföra sorter.

Grunderna för ett förbud att marknadsföra någon sort motsvarar enligt paragrafen de grunder med stöd av vilka det enligt direktivet om EGs sortlista för lantbruksväxter är tillåtet att begränsa marknadsföringen av sorter. Marknadsföringen av en sort som i enlighet med direktivets bestämmelser har tagits in i den nationella sortlistan i åtminstone en stat får inte begränsas efter utgången av det följande kalenderåret efter godkännandet, varefter sorten införs i EGs gemensamma sortlista. Före utgången av denna tid kan staterna ansöka om tillstånd att begränsa marknadsföringen av en godkänd sort. Tillstånd kan beviljas, om sorten inte är åtskiljbar, beständig eller tillräckligt enhetlig eller om den inte har tillräckligt odlingsvärde. Ett tillstånd kan även baseras på att odlingen av sorten kunde skada växternas sundhet vid odlingen av andra arter eller sorter. Om alla stater anmäler att de inte kommer att söka tillstånd, tas sorten in i den gemensamma listan redan före utgången av fristen.

I EES-avtalet bestäms att avtalsparterna tillsammans skall utarbeta en gemensam sortlista, som man försöker få färdig senast före utgången av 1995. Listan skall utöver EGs gemensamma sortlista innehålla de av EFTA-ländernas sorter som uppfyller kraven i direktivet om EGs sortlista för lanbruksväxter. EFTA-länderna tillämpar de nationella sortlistorna tills den gemensamt utarbetade listan träder i kraft.

Det är meningen att paragrafen skall tillämpas vid behov, även om den nationella eller gemensamma sortlista som där avses inte ännu trätt i kraft. Enligt övergångsstadgandena i 23 § skall den förteckning som nämns i 8 § i gällande lag om handel med frövara betraktas som nationell sortlista tills den sortlista som skall utarbetas med stöd av 5 § har trätt i kraft. Lydelsen i den föreslagna paragrafen hindrar inte heller att importförbud utfärdas för en sort före ikraftträdandet av den gemensamma sort-listan enligt EES-avtalet.

7 §. *Förpackande.* I paragrafen föreslås allmänna stadganden om hur utsäde skall förpackas. Detaljerade bestämmelser om kraven på förpackningarna, om deras storlek och hur de skall tillslutas samt om storleken av handelspartierna utfärdas av jord- och skogsbruksministeriet. Avsikten är att föreskrifterna skall

utfärdas genom ett ministeriebeslut, som även med stöd av 8 § skall innehålla bestämmelser om märkning av förpackningarna. Innehållet av föreskrifterna skall motsvara vad som i utsädesdirektiven bestäms om förpackande.

Enligt utsädesdirektiven får utsäde marknadsföras bara i tillräckligt enhetliga partier och i tillslutna förpackningar. Förpackningarna med certifikatsutsäde skall tillslutas offentligt eller under offentlig tillsyn. En åtgärd som kallas offentlig kan utföras av statens myndighet eller under vissa förutsättningar av en offentlig- eller privaträttslig juridisk person under myndighetstillsyn eller av en edsvuren fysisk person. Tillslutningsmetoderna skall enligt direktiven vara sådana att det inte är möjligt att öppna förpackningarna utan att lämna spår. Kommissionen har gett ett särskilt beslut om förseglingsmetoderna (81/675/EEG), som fastställer att vissa förseglingsmetoder är avsedda för "engångsbruk" i den mening som avses i rådets direktiv 66/400/EEG, 66/401/EEG och 70/458/EEG. Vid marknadsföringen av små förpackningar kan undantag göras från bestämmelserna om tillslutning.

Med ett parti eller handelsparti utsäde avses en utsädesmängd som gjorts homogen och från vilken olika prov tas för officiellt godkännande av partiet och för de uppgifter som skall anges på förpackningen. Maximistorleken av ett parti varierar för olika växtarter och är inom EG i allmänhet mindre än vad de gällande föreskrifterna i Finland nu förutsätter.

8 §. *Märkning.* Det föreslås att allmänna regler om märkningen av utsädesförpackningar och om de uppgifter som skall lämnas i de medföljande dokumenten skall ges på lagnivå. Detaljerade bestämmelser utfärdas genom jord- och skogsbruksministeriets beslut. Bestämmelser om märkning föreslås ingå i ett beslut som ministeriet med stöd av lagens 7 och 8 §§ kommer att utfärda om förpackande och märkning av utsäde. Avsikten är att bestämmelserna om märkning skall stämma överens med EGs bestämmelser.

EGs bestämmelser om märkning av utsädesförpackningar ingår i utsädesdirektiven för olika växtarter och i två beslut av kommissionen (besluten om tillstånd att trycka föreskriven information med outplånlig text på förpackningar med utsäde av stråsäd och av vissa foderväxtarter, 80/755/EEG och 87/309/EEG). Varje utsädesförpackning som marknadsförs skall förses med ett officiellt garantibevis.

Marknadsföringen av utsäde som försetts med garantibevis får inte på grunder som gäller märkningen begränsas. Garantibeviset har formen av en lapp eller ett klistermärke som fästs på förpackningen eller så trycks det direkt på förpackningen. Varje stat kan i fråga om marknadsföringen på sitt territorium medge undantag för små förpackningar och tillåta användning av ett garantibevis som utsädesleverantören utfärdat.

Färgen på garantibeviset bestäms enligt utsädets kvalitetsklass. De uppgifter som garantibeviset innehåller och deras uttrycksformer är klart definierade. I garantibeviset skall lämnas uppgifter om själva utsädet, vem som utfärdat intyget, produktionslandet och den kemiska behandlingen av utsädet. Med tillstånd av EFTAs tillsynsmyndighet kan en stat dessutom fordra att det i det officiella garantibeviset särskilt intygas att utsädespartier av spannmålsväxter uppfyller strängare krav än EGs normala krav i fråga om flyghavre. Tillstånd kan beviljas, om samma strängare krav iaktas även inom statens egen produktion och om en kampanj för bekämpning av flyghavre pågår på dess territorium.

I utsädesdirektiven bestäms också om användning av ett garantibevis som motsvarar det förhandsgarantibevis som är i bruk i Finland. För att påskynda leveranserna av utsäde kan utsädet certifieras innan de officiella grobarhetsundersökningarna blivit färdiga. En förutsättning för certifiering är att namnet och adressen för den första mottagaren av utsädet uppges. I garantibeviset skall den grobarhet intygas som konstaterats vid utsädesleverantörens förhandsundersökningar. Förfarandet motsvarar i huvuddrag det system som vi har i Finland.

I Finland stadgas om förfarandet med förhandsgaranti i 11 § lagen om handel med frövara och i 13 § förordningen om handel med frövara. Enligt förslaget stadgas i lagen allmänt om lämnandet av uppgifter om utsäde i form av förhandsuppgifter. Närmare föreskrifter om saken skall jord- och skogsbruksministeriet meddela. Genom föreskrifterna är avsikten inte att ändra grunderna för det nuvarande systemet. I lagens 9 § 2 mom. föreslås stadganden om påföljderna för fel i varan i de fall då förhandsuppgifter använts.

9 §. *Skadestånd.* Det föreslås att i lagen tas in stadganden om köparens rätt till skadestånd, om utsädet inte är sådant som förpackningsmärkningen anger. I 8 § stadgas om lämnandet

av uppgifter. Den föreslagna paragrafen stämmer överens med motsvarande stadganden i 11 § 2 mom. och 16 § lagen om handel med frövara, dock är lydelsen justerad.

I lagen föreslås inga stadganden om s.k. efterkontroll, genom vilken köparen av utsäde kan försäkra sig om att varan motsvarar de uppgifter som lämnats och kan skaffa bevis med tanke på krav till följd av något fel i varan. Nu stadgas om efterkontroll i 12 § lagen om handel med frövara och i 16 § förordningen om handel med frövara. Stadgandena gäller tidsfrister för efterkontroll och provtagningsförfarandet samt köparens rätt att vägra att ta emot en vara som väsentligen skiljer sig från uppgifterna.

Då gällande lag stiftades var stadgandena om efterkontroll avsedda att ha naturen av ordningsbestämmelser. Därför har en försummelse att iaktta dem inte medfört att köparen förlorat talan i fråga om fel i en vara. Under den tid lagen varit i kraft har det rätt sällan begärts att statens frökontrollanstalt skall utföra efterkontroll. Avsikten är att med stöd av den föreslagna lagen tillåta marknadsföring främst bara av certifikatsutsäde och på detta sätt förbättra utsädeskvaliteten. Betydelsen av den efterkontroll som ingår i gällande stadganden kommer sålunda att minska ytterligare.

3 kap. Tillsyn

10 §. *Myndigheter.* I paragrafen föreslås stadganden om de myndigheter som sörjer för verkställigheten av lagen. Motsvarande myndigheter enligt gällande lag om handel med frövara är jord- och skogsbruksministeriet, statens frökontrollanstalt och jordbruksstyrelsen samt, på förordnande av den sistnämnda, lantbruksdistriktens lantbruksbyråer och kommunernas lantbruksnämnder. Statens frökontrollanstalt har införlivats med jordbruksstyrelsen vid ingången av 1991. Enligt jordbruksstyrelsens arbetsordning hör utsädesärendena vid jordbruksstyrelsen till statens frökontrollanstalt.

I förslaget har man beaktat den omorganisering av jordbruksförvaltningen som avses träda i kraft vid ingången av 1993. Regeringen har förelagt riksdagen en proposition med förslag till lagstiftning om landsbygdsnäringsförvaltningen. Enligt planerna skall jordbruks-

styrelsen indras och dess uppgifter överförs närmast till jord- och skogsbruksministeriet samt till dess underställda inrättningar. Kontrollverksamheten i anslutning till växtproduktionen skall ankomma på kontrollcentralen för växtproduktion, som bl.a. kommer att överta statens frökontrollanstalts nuvarande uppgifter.

Enligt förslaget skall jord- och skogsbruksministeriet sköta sådan allmän styrning och tillsyn som hör till lagens tillämpningsområde. Ministeriet skall också sörja för normgivning på lägre nivå än lag i fråga om normer genom vilka EG-direktivens detaljerade innehåll skall träda i kraft. I varje sådan paragraf i lagförslaget som gäller innehållet av en norm ingår särskilt en normgivningsfullmakt.

De egentliga tillsynsmyndigheterna föreslås vara kontrollcentralen för växtproduktion, landsbygdsnäringsdistrikten och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter. Förutom av tillsynsmyndigheterna skall importen såsom nu övervakas också av tullverket. Avsikten är att arbetsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna skall ordnas huvudsakligen på samma sätt som enligt gällande lag om handel med frövara. Kontrollanstalten för växtproduktion skall sköta frökontrollanstaltens nuvarande uppgifter, dvs. kontrollverksamhet och huvudansvaret för tillsynen, med undantag av normgivningen. Dessutom planeras att kontrollcentralen skall överta ansvaret för sortförsök med lantbruksväxter, som nu ankommer på Lantbrukets forskningscentral. De praktiska sortförsöken skall alltså anordnas vid forskningscentralen. Tillsynen över handeln med utsäde har från ingången av år 1992 utövats av landsbygdsdistrikten, och avsikten är att denna praxis skall fortsätta. Distriktens tillsynsverksamhet har styrts genom statens frökontrollanstalts tillsynsplaner.

Med stöd av 3 mom. kan tillsynsmyndigheterna som hjälp anlita anställda hos landsbygdens rådgivningsorganisationer eller andra personer som är lämpliga för uppgiften. Innehållet av momentet motsvarar vad som nu stadgas i 2 § lagen om handel med frövara och 16 a § förordningen om handel med frövara samt nuvarande praxis. Landsbygdscentralernas utsädeskonsulenter har av frökontrollanstalten bemyndigats att utföra odlingskontroller, ta prov samt märka och försegla förpackningar med varor av de högre kvalitetsklasserna. Av anstalten godkända anställda vid utsädesaffä-

rer har utfört odlingskontroller och tagit prov av handelsutsäde. Enligt utsädesdirektiven kan officiella åtgärder företas förutom av myndigheterna även under vissa förutsättningar av offentlig- och privaträttsliga juridiska personer samt i fråga om extra uppdrag också av edsvurna fysiska personer.

11 §. *Kontroll.* I paragrafen stadgas om tillsynsmyndigheternas rätt att företa kontroll, vilket till innehållet motsvarar bemyndigandet enligt 14 § i gällande lag om handel med frövara. De kontroller som myndigheterna i något annat land har förrättat skall kunna godkännas såsom i praktiken har skett för närvarande. Jord- och skogsbruksministeriet bemyndigas att meddela föreskrifter om förrättandet av kontroll och om godkännande av kontroller som förrättats utomlands. Motsvarande föreskrifter har hittills meddelats av statens frökontrollanstalt, som hör till jordbruksstyrelsen. Föreskrifterna och den praktiska kontrollverksamhet som anstalten utövat motsvarar till väsentliga delar kraven på kontrollförfarandet enligt utsädesdirektiven.

Enligt direktiven skall den officiella certifieringen garantera äktheten och kvaliteten av det utsäde som marknadsförs. Officiella åtgärder är sådana som vidtas av myndigheter eller som under myndighetstillsyn vidtas av offentlig- eller privaträttsliga juridiska personer samt i fråga om extra uppdrag även sådana som vidtas av edsvurna fysiska personer. Av andra än myndigheter förutsätts att de inte drar personlig nytta av sina åtgärder. Enligt direktiven skall i samband med certifiering vidtas följande officiella åtgärder: odlingskontroll, provtagning, utfärdande av garantibevis och tillslutning av förpackningar. Under marknadsföringen skall dessutom åtminstone genom stickprov officiellt kontrolleras att kraven i direktiven uppfylls. Inom EG har dessutom i enlighet med direktiven inrättats försöksfält, på vilka varje år företas efterkontroll av de prov som genom stickprov tagits av certifikatsutsäde.

Genom EES-avtalet har Finland förbundit sig att förenkla kontroller och formaliteter vid landets gränser i syfte att underlätta handeln mellan staterna inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Gränskontrollen skall ske främst genom granskning av dokumenten så att så litet dröjsmål som möjligt uppstår. Den fysiska kontrollen av varan sker genom stickprov, med undantag av situationer då

annat är motiverat. Nu stadgas om gränskontroll i 6 § lagen om handel med frövara och 5 § förordningen om handel med frövara. Statens frökontrollanstalt har i praktiken utfört kontrollen av importerat utsäde främst genom granskning av dokumenten. Kontrollen har påskyndats bl.a. genom att dokumenten skickats per telefax, och importen av varorna har sällan fördröjts på grund av kontrollen.

12 §. *Anmälningssplikt och register.* Enligt 1 mom. skall anmälan om sådan i lagen nämnd verksamhet som hör till handeln med utsäde göras till kontrollcentralen för växtproduktion. Förfarandet motsvarar anmälningsförfarandet enligt gällande lag om handel med frövara, dock med den ändringen att anmälan skall göras också om förpackande av utsäde. Numera behövs för förpackande av utsäde av de viktigaste växtarterna tillstånd av jordbruksstyrelsen. Enligt förslaget skall jord- och skogsbruksministeriet meddela närmare föreskrifter om anmälningssplikten och -förfarandet. Avsikten är att föreskrifterna i huvuddrag skall motsvara vad som nu stadgas i 3 § lagen om handel med frövara och 2 § förordningen om handel med frövara.

I 2 mom. föreslås att de näringsidkare och odlare som omfattas av anmälningssplikten skall föra register över sin verksamhet som hör till handeln med utsäde, i syfte att spara de uppgifter som behövs vid tillsynen. Av bokföringen enligt bokföringslagen (655/73) framgår nödvändigtvis inte motsvarande uppgifter. Registret skall ha formen av en förteckning eller en liknande utredning, angående vilken jord- och skogsbruksministeriet enligt förslaget skall meddela närmare föreskrifter. Avsikten är att föreskrifterna skall motsvara 5 § lagen om handel med frövara samt jord- och skogsbruksministeriets beslut om bokföring i handel med frövara (598/76).

13 §. *Offentliggörande av tillsynsresultat.* I paragrafen föreslås stadganden om offentliggörande och utlämnande av de uppgifter som kontrollcentralen för växtproduktion kommer i besittning av i samband med kontrollen av utsäde och tillsynen över handeln med utsäde. Stadgandena gäller utlämnande av detaljerade uppgifter, även företagens namn. Offentliggörandet är avsett att vara en form av tillsyn som utövas i efterskott. Motsvarande stadganden om offentliggörande finns i fodermedelslagen (376/86) och gödselmedelslagen (377/86). Enligt förslaget skall det vara tillåtet att i enskilda fall

utlämna uppgifter, om växtsortens ägare begär att få uppgifterna. Stadgandet är avsett att förtydliga nuvarande praxis. Sortägarna utnyttjar uppgifterna till att bevaka användningen av sorterna och sina egna ekonomiska rättigheter som bygger på användningen.

Enligt förslaget skall jord- och skogsbruksministeriet meddela närmare föreskrifter, med stöd av vilka kontrollcentralen för växtproduktionen kan offentliggöra och utlämna tillsynsuppgifter. Sådana affärs- och yrkeshemligheter samt uppgifter om en näringsidkares ekonomiska ställning för vilka enligt 17 § tystnadsplikt gäller, får inte röjas. De föreskrifter som meddelas om offentliggörande skall gälla vilka uppgifter som offentliggörs samt på vilket sätt och hur ofta de offentliggörs. Avsikten är att de tillsynsuppgifter som offentliggörs skall gälla volymen, kvaliteten och sorterna av det utsäde som producerats och marknadsförts. Sortägarna skall få uppgifter om de utsädesvolymerna som kontrollerats och vem som är uppdragsgivare i fråga om kontroll av ifrågasvarande sorter.

14 §. *Marknadsföringsförbud för ett utsädesparti.* I paragrafen stadgas om tillsynsmyndigheternas förfarande i de fall då det konstateras eller misstänks att ett utsädesparti, som kontrollerats eller annars hör till området för tillsynen, inte uppfyller kraven. Marknadsföring av partiet kan förbjudas antingen slutgiltigt eller för en bestämd tid. Grunden för förbud för en bestämd tid kan vara en brist som det är möjligt att avhjälpa, t.ex. att göra förpackningsmärkningen sådan den bör vara. För att säkerställa att förbudet följs kan det förbjudna partiet t.ex. förseglas.

I gällande lag om handel med frövara stadgas i 14 § 1 mom. om försäljningsförbud för ett frövaruparti. Den föreslagna paragrafen har i jämförelse med det gällande stadgandet, för att säkerställa effekten av ett förbud, preciserats och kompletterats så att förbudet skall iakttas genast, även om besvär anförts över beslutet om förbud. Besvärsmyndigheten skall dock i samband med behandlingen av besvären kunna besluta om verkställighet av förbudet.

15 §. *Förordnande om förstörande eller utförelse.* I paragrafen stadgas om myndigheternas beslut genom vilka det vid behov tillses att ett förbud mot marknadsföring av ett utsädesparti eller en lantbruksväxtsort verkställs. Motsvarande stadganden gällande import av utsäde ingår i 6 § 2 mom. i gällande lag om handel

med frövara. Avsikten är att den föreslagna paragrafen skall tillämpas även i samband med tillsynen inom landet.

Enligt förslaget kan en vara som är föremål för ett förbud användas till något annat ändamål, t.ex. till malning. I praktiken skall i främsta rummet användning för annat ändamål tillåtas, om inte tillsynen över att förbudet iakttas förutsätter något annat. Tillåtandet av användning för något annat ändamål kan framgå t.ex. av ett beslut om förbud som med stöd av 14 § ges i syfte att förbjuda att en vara marknadsförs som utsäde. Samma princip framgår av 10 § i gällande lag om handel med frövara.

Ett åläggande att föra ut utsädet ur landet kan enligt paragrafen vid behov användas i sådana fall då ett marknadsföringsförbud har meddelats i samband med importen. Ett åläggande att förstöra utsädet kan behövas närmast då ett åläggande om utförsel inte iakttas eller då ett utsädesparti i samband med annat skulle orsaka risk för spridning av växtförstörare eller ogräs. Enligt viteslagen (1113/90) skall ett åläggande om förstörande förenas med hot om att en åtgärd som inte skett enligt åläggandet vidtas på den försumliges bekostnad. Kostnaderna för sådant tvångsutförande betalas av statens medel och uppbärs hos den försumlige i den ordning som stadgas om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg.

16 §. *Vite*. Enligt förslaget kan kontrollcentralen för växtproduktion förelägga vite för att förstärka en skyldighet att lämna uppgifter, ett förbud mot marknadsföring eller ett beslut som gäller en vara som är föremål för ett marknadsförings- eller importförbud. Om det i ett beslut som gäller användningen av en vara bestäms att varan skall förstöras, behövs i allmänhet inte vite, eftersom enligt 15 § ett åläggande att förstöra utsäde skall förenas med hot om tvångsutförande.

Allmänna stadganden om administrativt vite ingår i viteslagen. Enligt 10 § i den nämnda lagen kan vite dömas ut, om det ovan nämnda förbudet eller beslutet inte har iakttagits och det inte finns giltig orsak till detta. Den myndighet som har förelagt ett vite dömer också ut det.

17 §. *Tystnadsplikt*. För att skydda näringsidkarna och odlarna mot obehörig spridning av de uppgifter som kommit fram vid inspektioner och annan tillsyn föreslås i paragrafen ett

stadgande om tystnadsplikt. Tystnadsplikten skall gälla både anställda hos myndigheter och sådana personer som med stöd av 10 § 3 mom. biträder tillsynsmyndigheterna. Innehållet i paragrafen har preciserats jämfört med 14 § 3 mom. i gällande lag om handel med frövara. Enligt förslaget begränsar inte tystnadsplikten undersökningen av brott i de fall då husrannsakan kan företas på grund av brott. Tystnadsplikten hindrar inte heller myndigheternas tillsynsverksamhet eller besvärörfarande.

18 §. *Straffstadgande*. I paragrafen stadgas om straff för näringsidkare och odlare. Påföljden för försummelse att göra anmälan eller föra register enligt 12 § samt för marknadsföring av en vara som avviker från de krav som uppställts för utsäde kan vara bötesstraff. Dessutom kan förverkandepåföljd dömas ut, om det inte vore oskäligt med beaktande av förhållandena. Straffskalan och förutsättningarna för att döma ut förverkandepåföljd är lindrigare än enligt 15 § i gällande lag om handel med frövara. De föreslagna påföljderna har tillsammans med de andra påföljder som hör till tillsynssystemet ansetts vara tillräckliga som straff för brott mot lagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av den.

Enligt 3 mom. ankommer det på kontrollcentralen för växtproduktion att anmäla förseelser till åtalsprövning. Kontrollcentralen har inget åtalsmonopol i frågan, utan stadgandet gäller bara de i 10 § nämnda myndigheternas inbördes kompetensfördelning vid anmälan av brott. Anmälan behöver dock inte göras för förseelser som är uppenbart ringa som helhet betraktade. För tydlighetens skull har ett omnämnande om detta tagits in i lagen, fastän det allmänt anses höra till tillsynsmyndigheternas befogenheter att pröva om det är ändamålsenligt att anmäla ringa brott till åtal. Momentet motsvarar 15 § 2 mom. i gällande lag om handel med frövara i justerad lydelse.

I fråga om påföljder för brott mot den tystnadsplikt som stadgas i den föreslagna 17 § hänvisas till strafflagen. I 40 kap. 5 § strafflagen stadgas om de straff till vilka en tjänsteman eller en offentligt anställd arbetstagar kan dömas för brott mot tystnadsplikt eller för brott mot tystnadsplikt av oaktksamhet. Det är straffbart att utan rätt röja eller utnyttja sådana uppgifter som erhållits i ett anställningsförhållande och som med stöd av ett uttryckligt stadgande i lag inte får yppas. Med en tjänsteman avses enligt 2 kap. 12 § straffla-

gen inte bara en person som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförligt anställningsförhållande till staten utan också en person som enligt lag eller ett med stöd därav utfärdat förordnande utövar offentlig makt. Vad strafflagen stadgar om brott mot tystnadsplikt skall sålunda tillämpas även på de personer som enligt 10 § 3 mom. i lagförslaget biträder tillsynsmyndigheterna. Dessa personers uppgifter skall omfatta godkännande av utsäde vid odlingskontroll samt officiell provtagning av utsädespartier och officiellt tillslutande av förpackningar.

4 kap. Särskilda stadganden

19 §. *Avgifter och arvoden.* De inspektioner och undersökningar som myndigheterna gör enligt den föreslagna lagen skall såsom nu vara avgiftsbelagda. Avgifterna skall bestämmas med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92), som trädde i kraft den 1 mars 1992. Enligt den nämnda lagen bestämmes jord- och skogsbruksministeriet vilka av tillsynsmyndigheternas prestationer som skall vara avgiftsbelagda och vilka grunder som skall användas när prestationerna prissätts. Avsikten är att åtgärder som företas på initiativ av tillsynsmyndigheterna skall bibehållas avgiftsfria på samma sätt som nu. Enligt principerna i den nämnda lagen skall avgifterna för de prestationer som avses i den föreslagna lagen bestämmas utgående från självkostnadsvärdet. Ämbetsverket i fråga skall besluta om prissättningen, vilket i allmänhet kommer att betyda kontrollcentralen för växtproduktion.

Enligt förslaget ändras uppbörden av avgifterna delvis så att myndigheterna uppbär avgifter till staten inte bara för sina egna prestationer utan också för de åtgärder som enligt 10 § 3 mom. vidtas av personer som inte är anställda hos tillsynsmyndigheterna. Enligt 16 a § 2 mom. i gällande förordning om handel med frövara får lantbruksrådgivningsorganisationerna uppbära en avgift hos ägaren av en frövara för en åtgärd som ägaren begärt och som organisationen utfört på uppdrag av statens frökontrollanstalt. Avgiften är högst lika stor som den avgift som frökontrollanstalten uppbär för samma åtgärd.

I anslutning till ändringen i förfarandet för uppbörd av avgifter föreslås dessutom att till andra personer än sådana som är anställda hos

myndigheter skall av statens medel kunna betalas arvode och kostnadsersättning för uppdrag. Avsikten är att arvoden och ersättningar skall betalas till funktionärer vid landsbygdens rådgivningsorganisationer för uppgifter som de nu utför med stöd av 16 a § 1 mom. förordningen om handel med frövara. Till andra personer som enligt 10 § 3 mom. i den föreslagna lagen biträder tillsynsmyndigheterna, såsom anställda hos fröaffärer, skall arvoden och ersättningar inte betalas, vilket också stämmer överens med nuvarande praxis.

Det föreslagna förfarandet för uppbörd av avgifter och för betalning av arvoden och ersättningar motsvarar tillsynssystemet i utsädesdirektiven bättre än det nuvarande systemet. I direktiven förutsätts att bl.a. odlingskontrollen, provtagningen och tillslutningen av förpackningar skall ske officiellt. Om en officiell åtgärd utförs av någon annan än en myndighet, får den som utför åtgärden inte ha personlig nytta av åtgärden. För en officiell åtgärd kan med andra ord avgifter uppbäras bara till myndigheterna.

20 §. *Ändringssökande.* I ett beslut som den i 5 § nämnda växtsortsnämnden har gett i ett ärende som gäller sortlistan får enligt förslaget besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärstiden är 60 dagar och vid besvär förfarandet skall i övrigt följas lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50). Besvärsvägen skall vara densamma som i fråga om nämndens beslut stadgas i lagen om växtförädlarrätt. Avsikten är att sökandet av ändring i andra beslut som fattas med stöd av den föreslagna lagen skall regleras i den lagstiftning som ges i samband med omorganiseringen av jordbruksförvaltningen. Det förbud mot sökande av ändring som ingår i 16 § i den föreslagna lagen utgör undantag från besvär förfarandet.

21 §. *Internationella överenskommelser. När- mare stadganden.* För att de förpliktelser som EES-avtalet medför skall kunna sättas i kraft behövs ett stadgande enligt vilket man med stöd av en internationell överenskommelse godkänner även sådan certifiering som har verkställts av en utländsk myndighet. Av lagtekniska skäl har stadgandet fått en allmän utformning, varför det vid behov kan tillämpas även på andra avtal än EES-avtalet. Paragrafens 2 mom. innehåller sedvanligt bemyndigande att utfärda förordning.

5 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

22 §. *Ikraftträdande.* I paragraferna stadgas om bemyndigande att utfärda förordning, om lagens ikraftträdande och om upphävande av gällande lag om handel med frövara. Enligt förslaget bestäms om lagens ikraftträdande genom förordning. I 6 § hänvisas till den gemensamma växtsortlista som man avtalat om i EES-avtalet. Lagen kan därför inte träda i kraft före avtalets ikraftträdande. Avsikten är att lagen skall träda i kraft vid samma tidpunkt som EES-avtalet.

23 §. *Övergångsstadganden.* Enligt 12 § i den föreslagna lagen skall förpackandet av utsäde från att ha varit beroende av tillstånd bli anmälningspliktigt. Det föreslås att i 1 mom. stadgas om övergångstider för förpackningstillstånd och för utsäde som förpackats med stöd av tillstånd. Tillstånd av jordbruksstyrelsen fordras enligt 4 § i gällande lag om handel med frövara för förpackande av de viktigaste växtarternas utsäde av kategorin handelsutsäde. Grunden för beviljande av tillstånd är de hanteringsförhållanden som inverkar på varans kvalitet. Tillstånd har beviljats för högst fem år i sänder.

Enligt EES-avtalet kan i Finland tillåtas att utsäde av kategorin handelsutsäde av spannmåls- och foderväxter säljs högst till utgången av år 1996, om inte avtalsparterna enas om något annat. Utsäde av de växtarter som är uppräknade i de direktiv som hör till avtalet får därefter säljas bara som certifikatsutsäde av en högre kvalitetsklass än handelsutsäde. Enligt direktiven är det inte möjligt att fortsätta med ett liknande tillståndssystem som det nuvarande.

Enligt förslaget skall stadgandena om förpackningstillstånd tillämpas under övergångsperioden för handelsutsäde. Enligt EES-avtalets lydelse är det ännu möjligt att ändra övergångsperiodens längd. Därför föreslås i paragrafen att man senare genom förordning skall kunna stadga om utgången av övergångsperioden. Tillstånd som beviljats innan den föreslagna lagen trätt i kraft skall förbli giltiga under en övergångstid. Tillståndens giltighetstid kan även förlängas och nya tillstånd kan också beviljas. Kontrollcentralen för växtproduktion skall bestämma om tillståndens giltighetstid i enlighet med vad jord- och skogsbruksministeriet beslutar om tillåtandet av för-

säljning av utsäde som förpackats med stöd av tillstånd.

I 2 mom. stadgas om det anmälningsförfarande i samband med lagens ikraftträdande som nämns i 12 § 1 mom. Enligt 3 § i gällande lag om handel med frövara skall anmälan om idkande av försäljning, import eller export av utsäde göras till jordbruksstyrelsen med tanke på tillsynen. En näringsidkare som gjort en dylik anmälan behöver inte göra anmälan enligt den nya lagen, om inte förändringar skett i verksamheten. Avsikten är att med stöd av 12 § 3 mom. i lagen meddela föreskrifter om anmälningsplikt i samband med förändrad verksamhet.

Enligt 3 mom. skall vad som i 8 § i gällande lag om handel med frövara stadgas om den förteckning som skall föras över de viktigaste växtarterna tillämpas tills den sortlista för lantbruksväxter trätt i kraft som skall utarbetas enligt den föreslagna 5 §. Som sortlista betraktas den förteckning över sorter som godkänts med stöd av fröhandelslagen. Även vid tillämpningen av 3 och 6 §§ i den föreslagna lagen skall sålunda som nationell sortlista betraktas den förteckning som bygger på gällande stadganden.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Enligt den föreslagna lagen är avsikten att på förordningsnivå stadga endast om tidpunkten för lagens ikraftträdande och om utgången av den tid under vilken lagens övergångsstadganden tillämpas. Övriga rättsregler på lägre nivå än lag skall utfärdas genom jord- och skogsbruksministeriets beslut. Ministeriets föreskrifter skall innehålla närmast sådan detaljerad reglering av teknisk art som införandet av EGS lagstiftning förutsätter och vars innehåll till stor del bygger direkt på direktiven. Alltid när direktiven ändras kommer man också att vara tvungen att ändra Finlands motsvarande föreskrifter. Nu när nivån på föreskrifterna väljs måste man därför se till att ändringar kan göras smidigt. Förslaget innebär också att det i praktiken kommer att finnas bara en nivå av föreskrifter på lägre nivå än lag. Med stöd av gällande lag om handel med frövara har bindande rättsregler getts på tre olika nivåer.

Enligt förslaget skall det ankomma på jord- och skogsbruksministeriet att meddela före-

skrifter på en lägre nivå. Centralförvaltningens rationaliseringsprojekt har i sin slutrapport (kommittébetänkande 1992:28) föreslagit att den bindande normstyrningen koncentreras till ministerierna från de övriga centralförvaltningsenheterna. I rapporten föreslås att ministerierna skall fatta beslut om normer i ärenden som inverkar på medborgarnas rättsliga ställning, om inte ärendet hör till statrådets allmänna sammanträde. Normgivningen får inte höra till samma myndighet som sköter kontroll- och tillsynsverksamheten.

I den föreslagna lagen bemyndigas jord- och skogsbruksministeriet att meddela föreskrifter om de krav som utsäde som marknadsförs skall uppfylla. Avsikten är att särskilt för olika grupper av växtarter utfärda beslut om produktionen av utsäde samt om kvalitetskrav och certifiering. Besluten skall gälla både utsäde som producerats i Finland och importerat utsäde. Dessutom skall ministeriet meddela föreskrifter om förpackande av utsäde som marknadsförs och om märkning av förpackningarna samt om den sortlista för lantbruksväxter som växtsortsnämnden skall föra. Vid

behov skall ministeriet också besluta om förbud mot import av växtsorter.

Jord- och skogsbruksministeriet skall även ha till uppgift att bestämma om tillsynen över produktionen och marknadsföringen av utsäde, om de avgifter som uppbärs för kontroll samt om de arvoden och ersättningar som betalas för kontrolluppdrag. Föreskrifterna om tillsyn skall bl.a. innehålla närmare bestämmelser om hur de näringsidkare och odlare som idkar handel med utsäde skall göra anmälan om sin verksamhet till tillsynsmyndigheterna och föra register över sin verksamhet med tanke på tillsynen.

3. Ikraftträdande

Det föreslås att lagen skall träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Lagen avses träda i kraft samtidigt som EES-avtalet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag om handel med utsäde

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att upprätthålla en högklassig växtproduktion genom att främja tillgången på och användningen av utsäde som är av hög kvalitet och lämpligt för växtförhållandena i Finland.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på produktion, marknadsföring och import av utsäde för åker- och trädgårdsväxter samt då utsäde överläts till en odlare med stöd av ett odlingskontrakt.

Med utsäde avses för sådd avsett frö samt sättpotatis och för matlöksproduktion avsedd sättlök.

2 kap.

Marknadsföring av utsäde

3 §

Certifikatsutsäde

Jord- och skogsbruksministeriet kan bestämma att utsäde av vissa växtarter får marknadsföras endast i utsädespartier vilkas sortäktighet och tekniska kvalitet har intygats av myndigheterna i Finland eller i något annat land (*certifikatsutsäde*). Utsäde som certifieras i Finland skall vara av en sort som är införd i den sortlista för lantbruksväxter som nämns i 5 §.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar närmare föreskrifter om kraven på certifikats-utsäde samt om kraven på produktionen, hanteringen och lagringen av detta utsäde.

4 §

Annat utsäde

Utsäde som marknadsförs och inte är certifierat skall vara av en art eller sort som är tillräckligt identifierbar och äkta samt skall vara användbart i fråga om den tekniska kvaliteten.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar vid behov föreskrifter om kraven på utsäde som avses i denna paragraf samt om kraven på produktionen, hanteringen och lagringen av detta utsäde.

5 §

Sortlista

En sortlista förs över lantbruksväxternas sorter. En sort kan godkännas för sortlistan om den är klart åtskiljbar, beständig och tillräckligt enhetlig samt har tillräckligt odlings- och bruksvärde. Beslut om godkännande fattas av den växtsortsnämnd som avses i 9 § lagen om växtförädlarrätt (789/92).

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar närmare föreskrifter om grunderna för godkännande av en sort samt föreskrifter om giltigheten och upphörandet av ett godkännande, om sortnamn och andra uppgifter som skall antecknas i listan, om underhållet av en sort, om det förfarande som skall iakttas när en sort godkänns eller stryks från listan samt om publiceringen och upprätthållandet av listan.

6 §

Begränsningar i marknadsföringen av sorter

Jord- och skogsbruksministeriet kan förbjuda marknadsföring av utsäde av en lantbruksväxtsort i hela landet eller på ett bestämt område, om sorten inte finns upptagen i den sortlista för lantbruksväxter som nämns i 5 § eller i Europeiska ekonomiska samarbetsrådets allmänna sortlista för lantbruksväxter och om

1) sorten inte är åtskiljbar, beständig eller tillräckligt enhetlig,

2) sorten inte har tillräckligt odlingsvärde eller

3) odlingen av sorten kunde orsaka skada för odlingen av andra arter eller sorter med tanke på växternas sundhet.

7 §

Förpackande

Utsäde som är avsett att marknadsföras till den slutliga användaren skall inneslutas i förpackningar. Förpackningarna av certifikatsutsäde skall tillslutas under övervakning av tillsynsmyndigheterna. Kontrollcentralen för växtproduktion kan i enskilda fall tillåta att utsäde levereras oförpackat till den slutliga användaren.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar föreskrifter om förpackandet av utsäde och om storleken av de partier som är avsedda för försäljning.

8 §

Märkning

Behövliga uppgifter om utsädet skall finnas på förpackningen eller i de dokument som medföljer varan. En del av uppgifterna kan lämnas som förhandsuppgifter, vilkas slutliga innehåll skall meddelas köparen senare.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar föreskrifter om märkningen av förpackningar och utsädespartier samt om de uppgifter som skall lämnas köparen och om användningen av förhandsuppgifter.

9 §

Skadestånd

Om utsädet inte motsvarar de uppgifter som lämnats om det, skall den som iordningställt eller förpackat varan ersätta skada som detta orsakat den som använder utsädet. Den som sålt utsädet har samma ansvar, om han vållat skadan genom vårdslöshet.

En säljare som använder sig av möjligheten att lämna förhandsuppgifter enligt 8 § skall förbinda sig att bevilja köparen prisnedsättning och ersätta eventuella skador enligt de grunder som avtalas mellan lantbruksproducenternas centralorganisationer och fröhandlarnas organisation, om förhandsuppgifterna skiljer sig väsentligt från de slutliga uppgifterna.

3 kap.

Tillsyn

10 §

Myndigheter

Den allmänna styrningen och övervakningen av produktionen och marknadsföringen av utsäde ankommer på jord- och skogsbruksministeriet.

Kontrollcentralen för växtproduktion, landsbygdsnäringsdistrikten och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter (*tillsynsmyndigheterna*) utövar tillsyn över produktionen och marknadsföringen av utsäde samt övervakar iakttagandet av denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Kontrollcentralen för växtproduktion svarar för det officiella godkännandet av utsäde som skall certifieras. Utöver tillsynsmyndigheterna övervakar även tullverket importen av utsäde.

Tillsynsmyndigheterna får anlita personer som är anställda vid rådgivningsorganisationer för landsbygden eller som annars är lämpliga för uppgiften.

11 §

Kontroll

Tillsynsmyndigheterna har rätt att inspektera utsädesodlingar samt odlingar och områden i närheten, utsäde, produktions- och förpackningslokaler, lager- och försäljningsställen, näringsidkarnas och odlarnas bokföring samt de register som avses i 12 § 2 mom. liksom att gratis ta behövliga prov. I Finland kan godkännas de kontroller som myndigheterna i något annat land har förrättat.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar föreskrifter om förrättandet av kontroller, tagandet och undersökningen av prov, godkännandet av kontroller som förrättats i något annat land samt om det övriga kontroll- och tillsynsförfarandet.

Tillsynsmyndigheterna har rätt att vid behov få handräckning av andra myndigheter vid förrättandet av kontroll enligt denna lag.

12 §

Anmälningssplikt och register

En näringsidkare eller odlare som bedriver

förpackande, marknadsföring, import eller export av utsäde skall göra en skriftlig anmälan om sin verksamhet till kontrollcentralen för växtproduktion.

En näringsidkare eller odlare som avses i 1 mom. skall över sin verksamhet föra ett register av vilket utan svårighet kan fås sådana uppgifter som behövs för tillsynen.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar närmare föreskrifter om innehållet i anmälningsplikten och om anmälningsförfarandet samt om registrets innehåll och uppläggnings.

13 §

Offentliggörande av tillsynsresultat

Kontrollcentralen för växtproduktion offentliggör resultaten av tillsynen. Kontrollcentralen kan lämna ut uppgifter som framgått vid tillsyns- och kontrollverksamheten till sådana sortägare som avses i 1 § lagen om växtförädlarrätt. Uppgifter för vilka tystnadsplikt gäller enligt 17 § får inte röjas.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar närmare föreskrifter om offentliggörande och utlämnande av uppgifter enligt 1 mom.

14 §

Marknadsföringsförbud för ett utsädesparti

Kontrollcentralen för växtproduktion kan förbjuda marknadsföringen av ett visst parti utsäde, om partiet inte uppfyller de krav som uppställs i denna lag eller bestäms med stöd av lagen. Förbudet kan även meddelas för den tid under vilken nödvändiga undersökningar utförs för utredande av om kraven uppfylls, om det finns grundad anledning att misstänka att partiet inte uppfyller de krav som gäller det. Tillsynsmyndigheterna kan märka partiet på lämpligt sätt för att hindra marknadsföring.

Ett förbud skall meddelas för en bestämd tid, om det är möjligt att avhjälpa den brist som ligger till grund för förbudet. Förbudet skall upphävas utan dröjsmål, om bristen har avhjälpits eller om den inte längre är av betydelse med tanke på förbudet.

Ett förbud skall iaktas trots att ändring söks, om inte besvärinstansen förbjuder verkställighet av beslutet eller bestämmer att verkställigheten skall avbrytas.

15 §

Förordnande om förstörande eller utförelse

Om marknadsföring av utsäde förbjudits med stöd av 6 eller 14 §, kan kontrollcentralen för växtproduktion tillåta att det används för något annat ändamål än som utsäde eller bestämma att utsädet skall föras ut ur landet eller förstöras. Till beslutet kan fogas villkor om det förfarande som skall iaktas när beslutet verkställs. Ett åläggande att förstöra utsäde skall förenas med hot om att förstörande som inte har verkställts enligt åläggandet utförs på den försumliga bekostnad.

16 §

Vite

Kontrollcentralen för växtproduktion kan förelägga vite för att förstärka ett förbud enligt 14 § eller ett beslut enligt 15 § om användningen av utsäde. I ett beslut om föreläggande av vite får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

17 §

Tystnadsplikt

Den som i samband med ett uppdrag enligt denna lag har fått uppgifter om en näringsidkares eller en odlares affärs- eller yrkeshemlighet eller ekonomiska ställning får inte röja uppgifterna, om inte den i vars intresse tystnadsplikt stadgas ger sitt samtycke.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att uppgifter lämnas ut

1) till en åklagar- eller polismyndighet för utredning av ett brott som avses i 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen,

2) till en sådan myndighet som avses i 10 § för utförande av uppgifter enligt denna lag, eller

3) till en myndighet som prövar besvär i ett ärende som avses i denna lag.

18 §

Straffstadgande

Den som uppsåtligt eller av grov vårdslöshet

1) försummar anmälningsplikten enligt 12 § 1 mom.,

2) försummar att föra register enligt 12 § 2 mom.,

3) marknadsför utsäde som inte uppfyller

kraven enligt 3, 4 eller 6—8 § eller enligt stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av dem,

skall för *utsädeshandelsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag. Dessutom kan utsädet jämte förpackning eller en del av utsädet eller värdet av dessa dömas förverkade till staten, om detta inte är oskäligt med beaktande av omständigheterna.

Kontrollcentralen för växtproduktion anmäler i stället för de myndigheter som avses i 10 § en förseelse enligt 1 mom. till åtalsprövning. Anmälan behöver inte göras, om förseelsen som helhet betraktad skall anses som uppenbart ringa.

I 40 kap. 5 § strafflagen stadgas om straff för brott mot tjänstemäns och offentligt anställda arbetstagares tystnadsplikt.

4 kap.

Särskilda stadganden

19 §

Avgifter och arvoden

För inspektioner och undersökningar enligt denna lag uppbärs till staten avgifter, för vilka grunderna och storleken bestäms i den ordning som stadgas i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92).

Till de personer som avses i 10 § 3 mom. kan arvoden och kostnadsersättningar betalas för tillsynsuppgifter inom ramen för statsbudgeten. Jord- och skogsbruksministeriet bestämmer om betalningen av arvoden och ersättningar samt om grunderna för dem.

20 §

Ändringsökande

I beslut som växtsortsnämnden meddelat med anledning av en ansökan om godkännande av sort för införande i sortlistan får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen inom 60 dagar från delfäendet av beslutet.

21 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av

denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

5 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

22 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Genom denna lag upphävs lagen den 25 augusti 1975 om handel med frövara (669/75) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

23 §

Övergångsstadganden

På tillstånd till förpackande av frövara enligt

4 § lagen om handel med frövara tillämpas de stadganden och bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft, till dess genom förordning stadgas att tillståndets giltighet upphör. Kontrollcentralen för växtproduktion övervakar den verksamhet som sker med stöd av tillstånd och beslutar om beviljande och återkallande av tillstånd. Jord- och skogsbruksministeriet kan bestämma att med stöd av 4 § i denna lag som utsäde av vissa växtarter får marknadsföras endast utsäde förpackat med tillstånd enligt detta moment. En näringsidkare som innan denna lag trätt i kraft har gjort anmälan enligt 3 § lagen om handel med frövara får bedriva verksamhet som avses i 12 § 1 mom. i denna lag utan att behöva göra anmälan enligt det nämnda momentet.

Innan den sortlista för lantbruksväxter som avses i 5 § i denna lag är fastställd och träder i kraft tillämpas vad som i 8 § lagen om handel med frövara stadgas om den förteckning som skall föras över de viktigaste växtarterna.

Helsingfors den 6 november 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Jord- och skogsbruksminister *Martti Pura*

